

Խմբագրատան հասցե՝

ՊԵՂՈՒԹ. Նահր Իսրահիմ փ.,
Թեքեան Կեդրոն, 2-րդ յարկ, Ժըմմեյզի

Երեւան. Մամուլի շէնք, Զիմնական
Մասնաշէնք, 2-րդ յարկ, 213ա,
Արշակունեաց 2

Շաբաթ / 12.02.2022

85րդ Տարի, թիվ 38 (22,509)

1500 L.Ո. / 8 էջ

 zartonkadl@gmail.com

 +961 1 444225
+961 81 306 447

 www.zartonkdaily.org
 facebook.com/zartonkdaily

 P.O.BOX 11-617 Beirut-Lebanon

Լիբանանեան Լուրեր

**Լիբանանի Մեջ Գնաճը 860 Առ Հարիւր
Բարձրացած Է 2019-Էն Սկսեալ**

Որեւէ երկրի թղթադրամը կ'արտացոլէ այդ երկրի տնտեսական վիճակը: Չանագան գործոններ կը նպաստեն արժոյթի ուժեղութեան եւ թուլութեան, այդ արժոյթի արժէքը կը բարձրանայ, երբ անոր պահանջարկը կաճի եւ հակառակը: Լուծումները չեն օգներ երբ տնտեսութիւնը արդէն անկման եզրին է: Այս մասին սոյն տեսութիւնը «Արեւելք» քաղած է «Այ Մայաւտին»-էն:

Հանազան երկիրներում մեջ սկսեալ Թուրքիայէն մինչեւ Եգիպտոս, Սուրիա ու Սուտան, Վենեզուելլա ու Լիբանան, միլիոնաւոր մարդիկ իրենք զիրենք սնանկացած գտան հակառակ, որ մեծ քանակութեամբ թղթադրամներու տէր են: Թղթադրամը ինքնին «արժէք» չի ներկայացներ, այլ կ'արտայայտէ տնտեսութեան իսկական արժէքը:

Այն ինչ արժեք կու տայ թղթադրամին շահաւէտ առեւտրական կշիռն է, որ առաջին հերթին հիմնուած է բարձր քանակի արտաճումներուն վրայ, իսկ արժույթը կը տկարանայ երբ երկիրը հիմնուած է ներմուծման վրայ: Վենեզուելայի մէջ օրինակ, դրամին՝ պոլիվարին յաճախակի թողարկումը տեղի տուած է, որ այն արժեգրկուի եւ կորսնցնէ իր արժեքին 95,7 տոկոսը: Հացին հատը 7 միլիոն պոլիվար է, հաւը՝ 15 միլիոն, գնաճը 950 առ հարիւր բարձրացում արձանագրած է: Ամսավճարները բաւարար չեն նոյնիսկ մէկ քիւօ միս գնելու: Թերեւս այս իրավիճակին մէջ դեր ունի նաեւ նաւթի գիներու միջազգային անկումը եւ ամերիկեան պատժամիջոցները:

Հար. Էջ 08

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐ ՍԵՐԱԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԴԻՄԵԿ ՊԱՏՐԻԱՐԶ ՌԱԱԻԻՆ

Ազգալեւանի իշխանութիւններուն կողմէ ի գործ դրուած, Արցախի բռնազրաւուած շրջաններուն մէջ քրիստոնեական սրբավայրերու հայկական ինքնութիւնը ջնջելու եւ աղաւաղելու թշնամական արարքներուն վերաբերեալ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան ատենապետ ընկ. Սեւակ Յակոբեան երեկ դիմեց Մարոնիներու Պատրիարք՝ Զարտիկալ Մար Պշարա Ռաաիին եւ անոր միջոցաւ Կաթոլիկ Պատրիարքներու Խորհուրդին, որպէսզի քրիստոնեայ աշխարհի այս կարեւոր ներկայացուցիչները կեցուածք մը ունենան տեղի ունեցող մշակութային ցեղասպանութեան նկատմամբ:

իր կոչին մէջ ընկ. Յակոբեան կրօնապետերուն յիշեցուց, որ Հայկական մշակութային ժառանգութեան ոչնչացումը ոչ միայն կրցախի ժողովուրդին իր պատմական իրաւունքներէն զրկելու փորձ է, այլ մարտահրաւեր մըն է միջազգային ընտանիքին համար եւ բացայայտ սպառնալիք է շրջանի խաղաղութեան եւ անվտանգութեան:

ԸՆԴ. Յակոբեան Ազդայեճանի իշխանութիւններուն կատարած տոյն քստմնելի արարքները Հայաստանի, Արցախի և հայ ժողովրդի նկատմամբ Ազդայեճանական կողմի շարունակական թշնամանքի ու ատելութեան ընդգծուած դրսեւորում որակեց: Ան նաեւ շեշտեց, որ մշակութային կոթողներու ոչնչացումը պատերազմական յանցագործութիւն է եւ համա-
ցօր է պետական անարեւելիութեան:

ՌԱԿ Լիբանանի Շրջանային Վարչութեան ատենապետը, ի միջի այլոց, դատապարտեց միջազգային ընտանիքը ընդհանրապէս եւ ի մասնաւորի ԵՌՆԵՍԶՕ-ն իրենց անհասկնալի լռութեան համար:

Հայկական Լուրեր

**Ըստ Վահե Յակոբեանի Հայաստանը Կ'ընթանայ
Դեպի Բռնապետություն**

Մեր երկիրը հաստատուն քայլերով կ'երթայ դեպի բռնապետություն, իսկ դատաւոր Պորիս Բախշիյեանի կալանաւորումը վերջին մեխն էր Հայաստանի դատաւկան համակարգի եւ արդարադատութեան դաճաղին վրայ: Այս մասին ըսաւ «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Վահէ Յակոբեանը:

Ան Նշեց, որ եւրոպական կառույցները լուրջին կը պահպանեն: «Սա կամայ թէ ականայ մեզ ստիպում է որոշ եզրակացութիւններ անել: Այսօր ՀՀ կառավարութիւնը եւ ԵՄ կառույցները մտել են մի փուլ, որը կոչւում է քաղաքական աւելտուր: Եւ մեզ շատ հետաքրքիր է եւրոպական կառույցների լուրջեան գիր», ըսաւ Յակոբեան:

Շառ. Էջ 08

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նորարարության Արուեստանոցներու Մեկնարկով ՀԲԸՄ-ը Հայկական Երանգ Կը Հաղորդէ STEAM Կրթութեան

Ներկայիս, STEAM կրթութիւնը (գիտելիքներ որոնելու եղանակ, որ կ'առաջնորդէ ուսանողներու ճանաչողութիւնը, երկխօսութիւնը եւ քննադատական մտածողութիւնը՝ օգտագործելով Գիտութիւն, Արհեստագիտութիւն, Ճարտարագիտութիւն, Արուեստներ եւ Ուսողութիւն - Science, Technology, Engineering, the Arts եւ Mathematics) կը փոխէ ուսուցանելու ամբողջ պատկերը: ՀԲԸՄ-ը վերջերս իւրայայտուկ նախաձեռնութեամբ միացաւ այս շարժումին, որ կը կոչուի Նորարարութեան Արուեստանոցներ (Innovation Studios): Այս քայլը կը կոտրէ կաղապարուած մտածողութիւնը, հնարաւորութիւն տալով Միջնակարգ եւ Երկրորդական դպրոցական տարիքի հայ աշակերտութեան ո՛չ միայն ձեռք ձգելու վաղուան յաջողութեան խրթին թէ պարզ հմտութիւնները, այլեւ՝ միաժամանակ կապ հաստատելով իրենց հայկական ինքնութեան հետ, որպէս գործընթացի բաղկացուցիչ մաս:

Զմեռ-Գարուն առաջին դասընթացները պիտի սկսին Փետրուար 26-ին՝ տասնաբաթեայ աշխատանիստերով, շաբաթը մէկ՝ Շաբաթ օրերուն, ՀԲԸՄ-ի «Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Կեդրոնին» մէջ, Փաստիւնա, Զալիֆորնիա: Առաւօտեան եւ յետմիջօրէի դասընթացները բաց են երիտասարդներուն դիմաց, ուսումնասիրելու համար բազմատեսակ Նիւթերը:

ՀԲԸՄ-ի Միացեալ Նահանգներու Արեւմտեան շրջանի Կրթական ծրագիրներու ղեկավար Նարե Աւագեանը Նորարարութեան Արուեստանոցի (Innovation Studios) տեսլականը նկարագրեց որպէս մշակութային իւրայայտուկ փորձառութիւն, Նորօրինակ միջոցներով ներգրաւելով հայ համայնքը: «Մեր նպատակն է տրամադրել ստեղծագործական տարածք, ուր աշակերտները կարենան ազատօրէն ուսումնասիրել իրական աշխարհի թեմաներ եւ լուծել բարդ մարտահրաւերներ՝ օգտագործելով ստեղծագործական եւ քննադատական մտածողութիւնը: Կը յուսանք, որ զիրենք կը զինենք այնպիսի գործիքներով եւ կարողութիւններով, որոնք անհրաժեշտ պիտի դառնան իրենց կրթական եւ մասնագիտական ճանապարհին վրայ՝ միաժամանակ խորացնելով անոնց հայկական ինքնութիւնը»:

ՀԲԸՄ-ի Նորարարութեան Արուեստանոցներ ծրագիրը գործնական բաց աշխատանիստերով միջավայր է, որ կը գործէ կառուցուածքային, աւանդական դասարանի դասական ծրագրին հակասող փոքր խումբերով, ուր իւրաքանչիւր երիտասարդ կրնայ փայլի իր ինքնադրստեղծման ճամբուն վրայ: Հնարաւորութիւնը ունենալով եռաչափ տպիչներու (3-D printers) եւ լազերային (laser) կտրիչներու, ամենավերջին ծրագիրները գծանկարչութեան (graphics), արուեստի, երաժշտութեան, լուսանկարչութեան, տեսանկարահանման, animation-ի, ռոպոթաշինութեան (robotics) եւ խաղեր պատրաստելու, ինչպէս նաեւ աւանդական արուեստներու եւ արհեստներու համար զանազան Նիւթերու հարուստ ծրագրակազմի՝ մեր միտքն ու երեւակայութիւնը կը դարձնեն աւելի հնարամիտ եւ իւրօրինակ:

Մենչուսեց Նահանգի Զմեռ-Գարուն մէջ գործող NuVu ստեղծագործական կրթութեան մասնագետներու հետ խորհրդակցելով, Innovation Studios-ը համագործակցութիւն, քննադատական մտածողութիւն եւ կապեր կը յառաջացնէ տարբեր ծագում ունեցող հասակակիցներու միջեւ: Իւրաքանչիւր աշխատանիստ կը ղեկավարուի մասնագետի մը կողմէ, որ մասնագիտացած է STEAM-ի յատուկ ոլորտին մէջ եւ յատկապէս պատրաստուած որպէս վարիչ՝ ծառայելու փորձառական ուսուցման համար: Իւրաքանչիւր STEAM-ի համար կան առանձնայատուկ հմտութիւններ: Օրինակ, այս գալիք ձմեռնային դասընթացներուն կ'առաջարկուի երկու աշխատանիստ. առաջինը՝ Կենդանի Ճարտարապետութիւն (Living Architecture), որ մասնակիցներուն պիտի ներկայացնէ յղացական ձեւաւորում (conceptual design), կայուն համակարգեր (sustainable systems), ճարտարապետական ձեւաւորում (architectural design), նախագծում (sketching), scale model building եւ պարզ մեքենականութիւններ (simple mechanisms), եւ երկրորդը՝ Ինքնադրստեղծում (Self-Illumination), որ կը ներկայացնէ արտադրանքի ձեւաւորում, գաղափարներու գրաւոր շարադրում, նախագծում (sketching), լազերային կտրում, 3-D տպագրութիւն, քուտաւորում եւ էլեկտրոնային սարքեր՝ որոնք հարուստ գործիքակազմ են լուսաւոր միջավայրի մէջ ինքնարտայայտուելու համար:

ՀԲԸՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Լենա Սարգիսեան, որ կը վերահսկէ կազմակերպութեան Կրթական Բաժանմունքը, կը յայտնէ, թէ մեծ հետաքրքրութիւն եւ ոգեւորութիւն ցոյց տրուած է ՀԲԸՄ-ի Արեւմտեան շրջանի ծնողներու եւ պատանիներու հետ հանդիպումներու ընթացքին: «Որպէս ծնող, այս օրերուն դուք անընդհատ կը բախուիք հետեւեալ բառերուն հետ. ստեղծարարութիւն, քննադատական մտածողութիւն եւ համագործակցութիւն: Նաեւ, արտադրոցական շուկան յագեցած է բազմապիսի ընտրանքներով, ինչպէս օրինակ համակարգչային դասարաններ, ռոպոթաշինութիւն, STEM եւ շատ աւելին: ՀԲԸՄ-ի Innovation Studios-ը կ'ընդլայնէ վերը նշուածները, ոչ միայն հմտութիւնները զարգացնելու, այլ նաեւ՝ Նոր մտածելակերպ զարգացնելու համար: Խօսքը մեր երիտասարդներուն ուժ տալու, իրաւասութիւն տալու մասին է, որպէսզի պատրաստ գտնուին ընդունելու ցանկացած մարտահրաւեր: ՀԲԸՄ-ի Innovation Studios-ը կը կարեւորէ արհեստագիտական հմտութիւններու զարգացումը եւ համատեղելով ստեղծագործական եւ ձեռնարկատիրական կարողութիւններու հետ, այս բոլորը կը դրոշմէ հայկականութեամբ»:

Աւագեանը ընդհանուր գիծերու մէջ ներկայացուց Նորարարութեան տիպային աշխատանոցներու գործունեութեան ներկայ միտումները: Նախ, արուեստանոցի վարիչին ղեկավարութեամբ իւրաքանչիւր դասընթացի մասնակից խումբ կը ծանօթանայ իր տրամադրութեան տակ գտնուող թուային ծրագրին եւ Նիւթերուն: Ծանօթանալով այս տարբերակներու պաշտօնին եւ կիրառութիւններուն, անոնք պիտի համաձայնին, թէ հայկական ինչպիսի՝ նախագիծ կամ արտադրանք մշակեն՝ որպէս խումբ: Թեման կրնայ գալ հայկական ճարտարապետութենէն, հայոց լեզուէն, հին արուեստներէ, պատմական դէմքերէ կամ դէպքերէ, պատգամէ կամ պատմութեամբ, որոնք կը փափաքին կիսել աշխարհի հետ տարբեր միտայի պատմութիւններու միջոցներով, ինչպէս օրինակ՝ պար, արուեստներ, շարժանկար եւ գրաւոր խօսք: Վերջնական արդիւնքը պիտի ներկայացուի հանրութեան, որմէ ետք մասնակիցները կրնան արձանագրուիլ յաջող աշխատանիստին: Ամառնային դասընթացքին համար Innovation Studios-ը բաց է Երկուշաբթիէն Ուրբաթ, օրական մինչեւ 6 ժամ, ամէն երկու շաբաթը մէկ Նոր աշխատանիստով:

Աւագեանի համաձայն, ամենատարբեր մասնակիցներու ներկայութիւնը ցոյց պիտի տայ Լոս Անճելէսի հայ համայնքին լայն ժողովրդագրութիւնը: Հայաստանէն եւ Մերձաւոր Արեւելքէն Նոր ժամանաձեւեր պիտի աշխատին հինգերորդ սերունդի ամերիկահայ ուսանողներու կողքին: Ան նաեւ նշեց, թէ Innovation Studios մոտեւ կարելի է կիրառել հայկական բոլոր համայնքներէն ներս:

«Որպէս հեռանկարային քայլ, կ'ակնկալենք, որ մեր մասնակիցները հետագային կապ հաստատեն Հայաստանի եւ աշխարհի այլ կողմերը ապրող իրենց հասակակիցներուն հետ, կատարելով ստեղծագործական, համագործակցային աշխատանք: Մենք կ'ուզենք, որ անոնք խոր մտածեն: Կը ցանկանք, որ դառնան հայ երիտասարդ նորարարներու, ստեղծագործներու յաջորդ սերունդը, ո՛չ միայն մեր հայ համայնքին մէջ, այլեւ՝ համաշխարհային մակարդակի վրայ»:

ՀԲԸՄ-ի Innovation Studios-ի Զմեռ-Գարուն դասընթացներուն արձանագրութիւնը կ'աւարտի 20 Փետրուար 2022-ին: Աւելին իմանալու եւ արձանագրուելու համար այցելեցէ՛ք՝ agbuinnovationstudios.org

Նոր Սկիզբ

ԴՈՎՏ. ԶՐԱՅՐ ՃԵՊԵՃԵԱՆ

«Սփիւռքի վերակազմակերպումը բարդ ու երկարաշունչ ծրագիր է: Նման հսկայածառալ ծրագրի մը իրագործումը կ'ենթադրէ հաւաքական հաւատք ու նուիրում... Սա կը նշանակէ, թէ այս հռչակագրին բովանդակութիւնը հաւաքական աշխատանք կ'ենթադրէ»:
ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ՎԵՀԱՓԱՌ ԶԱՅՐԱՊԵՏ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. վեհափառ հայրապետը 2022 տարին հռչակեց «Սփիւռքի տարի»: 2003 թուականէն սկսեալ կաթողիկոսը իւրաքանչիւր տարի կկեդրոնանայ մեզ յուզող եւ տագնապեցնող իրականութեան մը վրայ եւ մեր բոլորին ուշադրութեան կը հրաւիրէ այդ նիւթին վրայ: Բայց երեւի «Սփիւռքի տարի»-ն ունեցաւ եւ պիտի ունենայ տարբեր ուշադրութիւն: Այս ուշադրութիւնը սկսած է ստեղծել մեծ հետաքրքրութիւն եւ խանդավառութիւն, ինչ որ երեւի պիտի ուղղէ մեզ բոլորս աւելի խոր, իմաստուն եւ հաւաքական զգաստութեան՝ մեր ազգային եւ գաղութային կեանքերը կազմակերպելու համար:

Վեհափառ հայրապետը կ'ըսէ. «Նման հռչակում մը կատարելու լուրջ պատճառներ ունէի, որովհետեւ սփիւռքը սկսած է ծաւալիլ ու տարածուիլ: Հայութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը սփիւռքի մէջ է: Սփիւռքը սկսած է մաշիլ ու գունաթափիլ: Սփիւռքը սկսած է անտարբեր ըլլալ ինքն իր նկատմամբ, յուսախաբ ըլլալ Հայաստանի նկատմամբ, յատկապէս՝ վերջին քանի մը տարիներուն, Արցախի պատերազմէն ետք»: Վեհափառ հայրապետը իրավիճակները կը կարդայ շատ յստակ, իրապաշտ եւ գործնական տուեալներէ մեկնելով:

Զուշացաւ մտայղացումը «Սփիւռքի տարի»-ի:

Երկար տարիներու վրայ երկարած աշխատանքային ճամբորդութիւններու ընթացքին առիթը ունեցած եմ ծանօթանալու հայկական գաղութներու՝ աշխարհով մէկ: Հոն կրցայ տեսնել սփիւռքահայ «գունաւոր» եւ «տարբեր» իրականութիւններ, որոնք բոլորը քով քովի բերելով՝ տեսայ սփիւռքահայ մեր իրականութեան մէկ մեծ խճանկարը իր տարբեր երանգներով՝ հայ ենք, բայց տարբեր ենք: Այս իրականութենէն մեկնելով՝ արժէ քննարկել սփիւռքահայ իրականութեան տարբեր տուեալները:

Եթէ մէկ կողմէ «ներկայ սփիւռքը աւանդական, խորհրդային ու հայաստանեան սփիւռքներու աններդաշնակ խառնուրդ մըն է» (Արամ Ա. կաթողիկոս), բայց եւ այնպէս իւրաքանչիւր «խառնուրդ» ինք իր պիտակը ունի. «Սփիւռքահայը ինքզինքն այլեւս գաղթական եւ օտար չի նկատեր, ան իր ապրած երկրին լիիրաւ քաղաքացին է՝ միաձուլուած միջավայրին ու շաղախուած տեղւոյն մշակոյթին հետ» (Արամ Ա. կաթողիկոս): Այս տեղական մշակոյթին հետ շաղախուիլը իւրաքանչիւր սփիւռքահայը կը դարձնէ իւրայատուկ եւ տարբեր միւս սփիւռքահայէն: Իւրաքանչիւր երկրի մէջ ծնած սփիւռքահայը, որ այդ երկրին քաղաքացին է, նաեւ կը ստանայ նոյն երկրին մշակոյթը, կենցաղն ու ինքնութիւնը եւ կը զուգորդէ զանոնք իր հայկականին հետ: Յառաջ կու գայ կաթողիկոսին հարցումը. «Ի՞նչ կը նշանակէ հայ ըլլալ սփիւռքի մէջ»: Հայ ըլլալ սփիւռքի մէջ չի նշանակեր նոյնանման եւ նոյնատիպ ըլլալ: Այդ մէկը իրականութիւն ըլլալէ շատ հեռու է: Պիտի տեսնենք, որ հայ ենք բոլորս, բայց տարբեր ենք:

Տարբերութիւնները, սակայն, պէտք չէ մեզ վախցնեն կամ մտահոգեն: Տարբերութիւնները, եթէ կարենանք տեսնել որպէս պատեհութիւն, կրնանք վերածել ազգային մեծ ուժի:

Տարբեր սփիւռքահայերը միացնող օղակը՝ «Լեզուն, հայրենիքը, կրօնը, աւանդութիւնները, պատմական վճռորոշ դէպքերը, պահանջատիրութիւնը մէկ ազգի պատկանելիութեան ամուր յենարաններն են», կ'ըսէ վեհափառ հայրապետը: Ամփոփելով այս տուեալները՝ մէջտեղ կու գայ հայուն «ամբողջական մշակոյթ» հասկացողութիւնը, որ կը դառնայ սփիւռքահայ տարբերութիւնները միացնող կշռանք: Մեր մեծ պարտականութիւնը այսօր սփիւռքի մէջ մեր «ամբողջական մշակոյթը» պահելն է: Ոչ միայն պահելը, այլ նաեւ՝ զայն ամրացնելը եւ զօրացնելը: Պահելու, ամրացնելու եւ զօրացնելու համար կայ աշխատանքային ենթահողի պատրաստութիւնը. «Մեր կառույցներուն կողքին, մեր մտածելակերպերն ու գործելակերպերը պէտք է վերակազմակերպել ու վերակենսաւորել» (Արամ Ա. կաթողիկոս): Եթէ հայութիւնը եւ հայապահպանումը Հայաստան-Արցախ առանցքին մէջ ունի իր իւրայատկութիւնները, բայց նոյնքան եւ աւելի՝ սփիւռքի պարագային: Աշխարհաքաղաքական, ընկերային, տնտեսական եւ ապահովական տուեալներ ու իրավիճակներ կրնան փոխել ու նոյնիսկ յեղաշրջել գաղութի

կամ գաղութներու կարգավիճակները: Կան ճնշող տուեալներ, որոնց համաձայն, գաղութի մը թիւերը կրնան զգալի նուազումներ արձանագրել, նաեւ՝ անոր կարողականութիւնները: Բայց կը մնան սփիւռքը պահելու իրականութիւնը եւ մարտահրաւերը:

Ասոր ուղղակիօրէն առնչուած է հայապահպանումը: Հայապահպանումը, որ պիտի մնայ ու պիտի շարունակուի՝ որպէս ազգային մեծ եւ իրագործելի առաքելութիւն մը: Այս է պատմութեան փորձը ոչ միայն հայուն համար, բայց նաեւ՝ ուրիշ ազգութիւններու համար ալ, որոնք նոյնանման սփիւռքեան կարգավիճակներ ունին: Արժէ նաեւ սորվիլ ուրիշներէն, թէ ինչպէ՞ս իրենց սփիւռքեան իրականութիւններուն մէջ կը պահեն իրենց ինքնութիւնը եւ կը կամրջեն իրենց կարողականութիւնները իրենց հայրենիքին հետ: Հայը միևնաճիւղ չէ այս իրավիճակին մէջ: Հայուն սփիւռքեան գաղութներու կազմաւորումը ունի իր պատմական իւրայատկութիւնները՝ ընդգծելով Ցեղասպանութեան իրականութիւնը, բայց տակաւին առկայ է տարբեր ազգերու եւ իրենց պայմաններուն մէջ սփիւռքի գաղթօճախներ ապրելու փորձը: Այս բոլոր տուեալներէն մեկնելով՝ պիտի տեսնենք, որ հայն ալ ունեցած է, ունի եւ երեւի պիտի շարունակէ իր սփիւռք(ներ)ով ապրիլ եւ պիտի պահէ իր տեսլականը հայապահպանումի մեծ առաքելութեան մէջէն:

Տարբերութիւնները ուժ են եւ կրնան լաւապէս ներմուծուիլ հաւաքական շահերուն մէջ, եթէ կարելի ըլլայ ճիշդ ձեւով համադրել, որովհետեւ՝ «Սփիւռքը ունի մշակութային, հոգեւոր, տնտեսական, մասնագիտական, յարաբերական թէ փորձառական հսկայ ներուժ» (Արամ Ա. վեհափառ): Իւրաքանչիւր սփիւռքահայ այս ներուժը կը ստանայ նաեւ իր ապրած երկրին մէջ ծնած ու ապրած կեանքին հսկայական փորձառութենէն: Կեանքի փորձառութիւնը մասնագիտական կարողականութեան հետ կը դառնայ մէկ մեծ ներուժ: Իւրաքանչիւր սփիւռքահայ մասնագետ է եւ իր մասնագիտութեամբ կը հանդիսանայ ուժ, որուն վրայ կու գայ աւելնալու նոյն մասնագետին ապրած երկրին եւ հոն անոր ձեռք բերած փորձառութիւնը, ինչ որ աւելիով կրնայ նպաստել հայկական ընդհանրական ներուժին: Իւրաքանչիւր սփիւռքահայ ոչ միայն իր մասնագիտութեամբ կը դառնայ հայկական ուժ, այլ նաեւ իրեն հետ կը բերէ իր ապրած երկրին փորձն ու փորձառութիւնը: Այս բոլորը կրնան ստեղծել համահայկական մասնագիտական մէկ մեծ մարդուժ-ներուժ, որ լեցուն է ոչ միայն մտային կարողութիւններով, այլ նաեւ՝ տարբեր փորձառութեամբ ու աշխարհի տարբեր երկրներու մէջ ապրելով ձեռք բերուած հմտութեամբ: Այս մարդուժ-ներուժը դրամագլուխ է, որ կը նպաստէ հայուն եւ հայրենիքին վերելքին եւ գոյատեւումին:

Սփիւռքը կարիքը ունի «Վերանորոգումի, վերակենսաւորումի, վերաշխուժացումի, այլ խօսքով, անհրաժեշտութեան պարագային, փոփոխութեան... բայց այս բոլորը ինքնանպատակ չեն», (Արամ Ա. հայրապետ): Եթէ հայապահպանումը գլխաւոր գրաւական է, բայց կայ աւելին՝ «Հայաստան-Արցախ-սփիւռք եռամիասնութիւնն է... հայ ժողովուրդը իր երեք թելերով՝ Հայաստան, Արցախ եւ սփիւռք բազմաթիւ ու բազմատեսակ մարտահրաւերներ ու վտանգներ կը դիմագրաւէ»: Այս վտանգները եւ մարտահրաւերները դիմագրաւելու համար անհրաժեշտ է, որ վերստեղծենք հայկական ուժը: Հայկական ուժին հիմքն ու նպատակակետը. «հզօր Հայաստան-հզօր սփիւռք» տեսլականին մէջ է, ըստ վեհափառ հօր: Հզօր Սփիւռք ունենալու համար անհրաժեշտ է, որ սփիւռքահայերս մեր տուն(եր)ը վերակազմակերպենք: Մեր տուններու վերակազմակերպումը մէկ կողմէ սփիւռքահայ իրականութիւնը ամրապնդելու համար, բայց անպայմանօրէն աւելիով ամրագրելու եւ ամրապնդելու Հայաստանի ու Արցախի հետ եռամիասնութիւնը: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութեան հաղորդակցութեան, յարաբերութեան եւ գործակցութեան օղակները այսօր թոյլցած են, եւ նոյնիսկ կը յանդգնինք, ըսել, որ փլած են: Անհրաժեշտ է կառուցողական աշխատանք տանիլ այս օղակները վերաշինելու համար:

Մշակութային Արձագանգ

Արցախի Հայկական Մշակութային Ժառանգութիւնը Փրկելու Համար ՄԱԿ-ին Դիմելու Կոչ

Շարք մը հասարակական կազմակերպութիւններ (ՀԿ) յայտարարութիւն տարածած են Արցախի մէջ հայկական մշակութային ժառանգութեան ոչնչացման վերաբերեալ: ՀԿ-ները պահանջներ ներկայացուցած են ՀՀ վարչապետին եւ կառավարութեան, մասնաւորապէս՝ ՀՀ ԱԳ նախարարութեանը, ԿԳՄՍ նախարարութեան:

Յայտարարութեան մէջ նշուած է. «Ս.Թ. Փետրուարի 3-ին ատրպէյճանական եւ միջազգային աղբիւրներից յայտնի է դարձել, որ Ատրպէյճանի կառավարութիւնը ձեւաւորել է «աղուանական պատմութեան եւ ճարտարապետութեան մասնագէտների աշխատանքային խումբ», որի առաջադրանքն է՝ աղուանական ճարտարապետական յուշարձաններից հեռացնել «կեղծ հայկական հետքերը»: Ակնյայտ է, որ այս գործողութիւնն ուղղուած է Արցախի տարածքում հայկական մշակութային ժառանգութեան վերացմանը, որի արդիւնքում նաեւ հարցականի տակ է դրուելու արցախահայութեան սեփական հողի վրայ ապրելու պահանջների, նրանց իրաւունքների պաշտպանութեան հիմքը:

Այս ծիրին մէջ յատկանշական է յիշեցնել, որ Ատրպէյճանի իշխանութիւնները 2005 թուականին ոչնչացրել են Նախիջեւանի Զուղա քաղաքի հայկական գերեզմանոցն՝ իր հազարաւոր արժեքաւոր խաչքարերով: Դրանք տեղահանուել

ու ջարդուել են շինարարական տեխնիկայի օգնութեամբ եւ օգտագործուել որպէս շինանիւթ, իսկ գերեզմանոցի ազատուած տարածքը վերածել են զինավարժարանի: Այդպիսով Ատրպէյճանի իշխանութիւններն ապացուցել են, որ ընդունակ եւ հետեւողական են հայկական պատմական հետքերի ոչնչացմամբ իրականացնել ցեղային զտման իրենց քաղաքականութիւնը:

ՄԱԿ-ի Միջազգային արդարադատութեան դատարանը Հայաստանն ընդդէմ Ատրպէյճանի գործով իր 2021թ. Դեկտեմբերի 7-ի միջանկեալ միջոցների կիրառման վերաբերեալ որոշմամբ պահանջել է Ատրպէյճանից՝ ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները՝ կանխելու եւ պատժելու վանտալիզմի եւ պղծման բոլոր գործողութիւնները, որոնք կատարուել են հայկական մշակութային ժառանգութեան հանդէպ, այդ թւում՝ եկեղեցիների եւ պաշտամունքի այլ վայրերի, յուշարձանների, բնութեան վայրերի, գերեզմանների եւ այլ արտեֆակտների: Ատրպէյճանն իր ներկայիս գործողութիւններով ոտնահարում է տուեալ որոշումը եւ ապացուցում իր վճռականութիւնը աւարտին հասցնելու սկսած գործը: Ցաւալիօրէն, Ատրպէյճանի նախագահ Ալիեւի պարբերական դարձած հայատեաց կոչերը ու անթաքնից ցեղային զտման ու մշակութային ցեղասպանութեան քաղաքականութեանը պատշաճ եւ

համարժեք արձագանգ չեն ստանում Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւնների կողմից: Վերջինիս դիրքորոշումները յաճախ չեն համապատասխանում անվտանգութեան, Հայաստանի եւ Արցախի բնակչութեան մարդու իրաւունքների ոտնահարումներին առնչուող օրհասական իրավիճակի մարտահրաւերներին: Պահանջում ենք ՀՀ վարչապետից եւ կառավարութիւնից (մասնաւորապէս՝ ՀՀ Արտաքին գործերի նախարարութիւն եւ Կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան նախարարութիւն),

ԱՆՅԱՊԱՐ

1. Ատրպէյճանի իշխանութիւնների կողմից հայկական մշակութային ժառանգութեան վերացմանը միտուած գործողութիւնների մասին ծանուցել ՄԱԿ-ի Միջազգային արդարադատութեան դատարանին՝ Հայաստանն ընդդէմ Ատրպէյճանի գործով կիրառուած միջանկեալ միջոցի չկատարման/ խախտման վերաբերեալ, անհրաժեշտութեան դէպքում՝ լրացուցիչ միջոցների կիրառում պահանջելու եւ նախատեսուող յանցագործութիւնները ու հայկական մշակութային ժառանգութեան անդամաւի կորուստը կանխելու նպատակով:

Ազատ Արցախի

Արցախի Մէջ Ամուսնութիւններու Թիւի Նկատելի Աճ Արձանագրուած Է

2021 թուականի ընթացքին Արցախի Հանրապետութեան Զաղաքացիական ակտերու գրանցման ոլորտին մէջ կատարուած է 5212 ակտային գրանցում, 9311 գործողութիւն, մասնաւորապէս՝ ուղղումներ, տեղեկանքներու եւ կրկնօրինակներու տրամադրում:

Այս մասին, ըստ Artsakhpress.am-ի, Յունուար 31-ին կայացած ամփոփիչ մամուլի ասուլիսի ժամանակ ըսած է ԱՀ Արդարադատութեան նախարար Ժիրայր Միրզոյեան: Անոր խօսքով՝ 2021 թուականի ցուցանիշները համեմատուած են եւ 2019 թուականի, եւ 2020 թուականի

ցուցանիշներուն հետ, քանի որ 2020 թուականը բացասական առումով աննախադէպ տարի էր Արցախի համար:

«Անցեալ տարուան ընթացքին գրանցուած է 1555 ծնունդ, որ 2020 թուականի ցուցանիշէն պակաս է 113-ով, իսկ 2019 թուականէն՝ 576-ով: Ծնածներուն ընդհանուր թիւէն 680-ը արական, իսկ 875-ը՝ իգական սեռի ներկայացուցիչներ են: Ակտային գրանցումներու ուսումնասիրութեան կ'երեւի, որ տղոց պարագային ամենատարածուած անուններն են Դաւիթը, Նարեկը եւ Տիգրանը, իսկ աղջկաներու պարագային՝ Նարէն, Մարիան եւ Մանէն:

Տարուան ընթացքին մահերու թիւը կազմած է 1350, որ 2020-ի ցուցանիշէն պակաս է 179-ով, իսկ 2019-ի ցուցանիշը կը գերազանցէ 195-ով:

Մահացած քաղաքացիներէն 569-ը կը հանդիսանան արական, իսկ 781-ը՝ իգական սեռի ներկայացուցիչներ, ի դէպ՝ տասնմէկը, դժբախտաբար, մինչեւ մէկ տարեկան երեխաներ են: Ամուսնութիւններուն թիւը կազմած է 1314, որ 2020-ի ցուցանիշը գերազանցած է 1149-ով, իսկ 2019-ինը՝ 478-ով: Մենք ամուսնութիւններու թիւի բաւականին մեծ աճ ունինք՝ նախորդ երկու տարիներուն համեմատ: Գրանցուած 1314 ամուսնութիւններէն քսանը օտարերկրեայ քաղաքացիի հետ է. 14-ը՝ Ռուսիոյ Դաշնութեան քաղաքացիի, երեքը՝ Ուքրանիոյ, մէկը՝ Թուրքմենստանի, մէկը՝ Հնդկաստանի, մէկը՝ Լուզանսկի ժողովրդավարական հանրապետութեան», - ներկայացուցած է Ժ. Միրզոյեանը:

Եղեռնի Հետքերով - 25

Տեօրթեուլցի Պենոն Վասիլեանի Յուշերը Չոր Մերճուման-Չորք Մարգպան

Շար. Նախորդ թիւէն

Դրամարկդին Նստողը առաւ հարիւրնոցը, դրաւ արկդին մէջ, հարիւրնոցին մնացեալը վերադարձուց: Մեր գնչու տղան կեցաւ վայրկեան մը, յետոյ օրիորդին ըսաւ՝ «այս ի՞նչ է 25 ֆրանք տուիր, մնացեալը ու՞ր է»:

- Դուն հարիւրնոց տուիր,- ըսաւ աղջիկը,- ահաւասիկ 25 ֆրանքը:
- Ես հարիւրնոց չունիմ որ, իմ ունեցածներս ամէնքը հազարնոցներ են,- ըսաւ գնչու տղան եւ ձեռքը գրպանը տարաւ, հազարնոցները հանեց աղջկան ցոյց տուաւ,- ըսաւ ես եօթհազար ունեի, մէկը քեզի տուի, Նայիր քու սնտուկիդ:...- Աղջիկը սնտուկը բացաւ, տեսաւ՝ ճիշտ է, ներողութիւն խնդրեց եւ ինը հատ հարիւրնոցներ տուաւ: Տղան դրամը առաւ, ետ թաքսի Նստանք տուն վերադարձանք: Ծերուկը հարցուց՝ «առի՞ք»: «Այո առի՞ք» ըսին: Ծերուկը ինծի դարձաւ՝

- Պենոն, տեսա՞ր ինչպէս առին,- ըսաւ:

- Այո տեսայ:

- Մենք այսպէս կ'ապրինք: Այստեղ, Պենոն, ֆրանսայի բոլոր վաճառատունները մեզի համար կ'աշխատին: Մենք ամէն շաբաթ քաղաք մը կ'երթանք, ինը հարիւր կ'առնենք: Անոնք մեզի պարտական են:

- Ձեզի հալալ ըլլայ այս արիւնստը,- ըսի, Նորէն Նստանք: Յետոյ զիս տարին Անտոնին քով:

Անտոնը պէյրուպցի էր, հիւրանոցի թուրիստներու գործերը կը վերջացնէ եղեր: Հինգ լեզու գիտէր: Անտոնին խօսեցայ, ամէն ինչ պարզեցի իրեն, Պէյրուպ երթալու անցագիր մը ունենալու համար: Անտոնը հարցուց թէ որեւէ փաստաթուղթ ունի՞մ Պէյրուպէն:

- Ոչ, չունիմ, բայց Իսկէնտէրունէն ունիմ,- ըսի:

- Տուր Նայիմ,- ըսաւ:

- Հետո չեմ բերած:

- Գնա՛ բեր, հոս կը սպասեմ:

- Շատ լաւ, երթամ բերեմ,- ըսի: Գացի Համբարձումին տունը, պայուսակին մէջէն առի բերի, Անտոնին տուի: Արաբերէնով գրուած էր, զինուոր արձա՛նագրուելուս ատեն տուեր էին ներքին Նախարարութենէն: Անտոնը կարդաց՝

- Շատ լաւ է, ասոր հետ գործը կը վերջանայ,- ըսաւ,- միայն պետք է թարգմանուի ֆրանսերէնի:

- Ինչ որ պետք է դուն ըրէ,- ըսի:

- Շատ լաւ, հինգ ֆրանք պիտի տաս,- ըսաւ: Հինգ ֆրանքը տուի:

- Վաղը պատրաստ կ'ըլլայ: Ու՞ր կ'ապրիս,- հարցուց:

- Երկու գիշերները ծանօթներու մօտ մնացի:

- Այս հիւրանոցը թուրիստներու համար է, հոս կ'ապրիս, վարը ճաշարան կայ, հոն ալ կ'ուտես կը խմես:

Հոն Նստանք սուրճ խմեցինք, ինքը գործին գնաց, ես ալ ետ գացի, պայուսակս առի եկայ հիւրանոց: Ինծի երկու անկողինով սենեակ մը տուին, ըսելով թէ առանձին անկողինով սենեակ չունինք այսօր, հոս պառկիր, վաղը քեզի առանձին սենեակ կու տանք: Այդ օր հոն մնացի:

Ժամը ինը եղաւ, սենեակ մտայ, Նստայ Նամակներ գրեցի Պէյրուպ Սիրա՛նուշ մօրաքրոջս եւ Իսկէնտէրուն՝ քոյրերուս:

Գրեցի վերջացաւ, հասցէները կը գրէի, ժամը տասնմեկ էր, դուռը զարնուեցաւ, բացի՝ հիւրանոցի պատասխանատուն ըսաւ՝

- Պարոն, տիկին մը ունինք հիւր, այս սենեակը պարապ անկողին մը կայ, եթէ ուզես՝ հոս թող պառկի:- Ես ալ՝

- Տունը ձեր տունն է, թող պառկի,- ըսի: Կինը ներս մտաւ, դուռը գոցեց, տեսաւ ես հասցէներ կը գրեմ, մօտեցաւ ինծի՝ «bonsoir monsieur» ըսաւ, ես՝ bonsoir madame,- ըսի: Աթոռը առաւ դէմս Նստաւ: Իրեն հարցուցի՝ մատամ, դու՞ք ալ ճամփորդ էք:

- Այո, պարոն, Ամերիկա պիտի երթամ,- ըսաւ,- դուք ու՞ր կ'երթաք:

- Ես ալ Պէյրուպ պիտի երթամ, հոս ինն տարի է բանտարկուած էի: Դուք ո՞րտեղացի էք, կը տեսնեմ ֆրանսացի չէք, ֆրանսերէն լաւ չէք խօսիր:

- Ես սպանացի եմ,- ըսաւ:

- Այսօր երեք օր եղաւ բանտէն ելլելուս, Պէյրուպ քոյրեր ունիմ, Նամակ գրեցի որ ազատ եմ, Աստուած ուզէ տասնհինգ օրէն կը տեսնուինք:

- Դուն ֆրանսերէն կը գրես,- հարցուց կինը, տետրակ մը հանեց, միջանի հասցէներ ցոյց տուաւ, Նամակի պահարաններ ալ տուաւ, ըսաւ,- դուն հասցէները գրէ, ես ալ Նամակները պիտի գրեմ որ հինգ օրէն շոգենաւ պիտի բարձրանամ:- Տուած հասցէները գրեցի, տուի իրեն, պահարանները առաւ,- ուշ գիշեր է հիմա, վաղը Նամակները կը գրեմ,- ըսաւ,- ուրեմն դուն

ինը տարի բանտարկուած էիր, քանի՞ տարեկան ես հիմա:

- Զսանութը տարեկան եղայ, ամբողջ երտասարդութիւնս բանտը անցուցի:

- Դեռ երտասարդ ես, ասկէ վերջ լաւ կ'ապրիս, շատ ալ անուշիկ ես:

- Անուշիկութիւ՛նս մնաց: Առաջ ասելի լաւ էի,- մինչ այդ ձեռքերով երեսս, շոյեց:

- Ինծի համար շատ անուշիկ ես,- ըսաւ,- ես ալ քսանեօթը տարեկան եմ, երեք տարի առաջ ամուսինս զինուորութեան մեռաւ, հիմա Ամերիկա կ'երթամ որ հոն ամուսնանամ իմ բարեկամներէս մէկուն հետ, երանի քեզի պէս անուշիկ տղայ մը գտնեմ ամուսնանամ: Դուն ինծի եթէ սիրես առնես՝ բնաւ ալ Ամերիկա չեմ երթար,- ըսաւ: Ես խնդացի ըսի՝

- Դուն սպանացի աղջիկ ես, ես ալ՝ հայ անանկ բան չ'ըլլար:

- Ի՛նչ տարբերութիւն կայ, դուն քրիստոնեայ ես, ես ալ քրիստոնեայ եմ:

- Դուն քու ճամփադ կ'երթաս, ես ալ իմ ճամփաս:

Այս կինը ինծի փակաւ, գլուխը կուրծքիս դրաւ,- ինչ կ'ըլլայ քեզի շատ սիրեցի,- ըսաւ: Ես սկսայ մագերը շոյել: Ես ինծի կը մտածեմ՝ «արդեօք պոռնի՞կ է, թէ ոչ այս գիշեր զիս պիտի կողոպտէ փախուստ տայ...»: Այդ գիշեր ես իր դէմքը մէկ անգամ կը համբուրեմ, ինքը՝ տասը անգամ կը համբուրէ... ամբողջ գիշերը ո՛չ ինք ո՛չ ալ ես պառկեցանք, մինչեւ առաւօտ արթուն մնացինք: Առտուն պայուսակս առի, զինք ալ առի, վար իջանք սուրճ մը խմեցինք: Հիւրանոցի պատասխանատուն եկաւ ինծի հարցուց՝

- Զանի՞ օր պիտի մնաս:

- Տասը օրի չափ պիտի մնամ:

- Փաստորդ տուր որ արձանագրեմ:

- Ես բանտէն Նոր ելած եմ,- ըսի,- պէյրուպցի Անտոնը իմ գործերս կ'ընէ փաստոր հանելու համար, եթէ ուզես՝ օրուան համար վճարեմ:

- Փաստաթուղթ ունի՞ս, տուր Նայիմ,- ըսաւ: Հանեցի տուի իրեն, առաւ թուղթը Նայեցաւ, հիւրանոցի տետրակին մէջ դրաւ,- գնա, կրնաս ամէն օր գալ պառկիլ,- ըսաւ: Ես փակիով մատամը փաստորը տուաւ, ա՛ն ալ առաւ, Անտոնը եկաւ, անոր ալ սուրճ հրամցուցի, սուրճը խմեց, ըսաւ՝

- Փաստորի համար Նկարուիր, պատրաստ Նկար ունեցիր:- Ես բաժնուեցայ սպանացիէմ՝

- Ցոտսութիւն, իրկունը Նորէն կը տեսնուինք,- ըսի, ուղղակի գացի Սապրիին քով: Գնչու ծերուկը զիս տեսաւ՝

- Ի՛նչու երէկ իրիկուն չեկար,- հարցուց:

- Ձեզի ներութիւն տալ չուզեցի, հիւրանոց մնացի, հիմա փաստորի համար Նկար պետք ունիմ:- Ժամը տասն էր, Նոյն բակին մէջ Նկարիչ կայ եղեր, կանչեցին եկաւ, ըսի՝

- Փաստորի համար Նկարուիլ կ'ուզեմ, մէկ ալ՝ պաշտօնական Նկար մը, առանձին:

- Շատ լաւ, Նստիր Նկարեմ:- Նստայ Նկարեց, տարաւ: Տղաքը գործերուն գացեր էին: Նստանք, սկսանք ուտել-խմել, Տէյիքմէն Տերեսիլէն խօսեցանք:

- Ախ, այդ Տէյիքմէն Տերեսիի ջուրը ըլլայ ալ՝ խմես,- ըսաւ:

- Այստեղ ֆրանսական Պորտօն կը խմես: Տէյիքմէն Տերեսի վրանի տակ, գետինը կը պառկէիր, հոս պալատի Նման տունի մէջ, բաբուկ անկողինի մէջ կը պառկիս, դեռ ի՛նչ կ'ուզես:

- Պենոն, գիտե՛ս, սոխակը ոսկի վանդակի մէջ դրեր են, բայց սոխակը ախ իմ հայրենիք, ըսելով երգեր է: Մարդիկ ալ սոխակի կը Նմանին, այնտեղ՝ երիտասարդ, քու հողիդ վրայ պառկիլը հիմակուան թռչունի փետուրի վրայ պառկելէն ասելի բաբուկ էր ինծի համար: Հիմա ծերութիւնը կոխեց բայց հոգիս այդ երիտասարդ օրերը կը փնտռէ: Հատ մըն ալ խմենք, ախ իմ Լեւոնի տղայ, դուն ինը տարի բանտ մնացիր, ո՞րտեղդ ցաւեցաւ: Մարդ իր երիտասարդ եղած ատենը երբեք իր ծերութեան մասին չի մտածեր, ես ի՛նչ պիտի ըլլամ միտքէն անգամ չ'անցըներ, այդպէս չէ՝ Պենոն,- ըսաւ ծերուկը:

- Այի աղա, ճիշտ կը խօսիս: Ես կարօտի համար ետ հոն պիտի երթամ:

- Ճիշտ կ'ընես, գնա տղաս, քոյրերդ-եղբայրներդ-հարազատներդ տես, ա՛նոնք ալ հարստութիւն են մարդու համար,- ըսաւ: Կերանք-խմեցինք, ժամը եղաւ տասներկու: Ըսի՝- Այի աղա, ինծի կը ներես, երթամ հիւրանոց ինծի սպասող կայ:

- Հա,- ըսաւ,- հոն երիտասարդութիւն կայ, ուրեմն մէկը քեզի կը սպասէ հոն, այդպիսի սպասողներ շատ կ'ըլլան զգուշ եղիր, անոնք մարդոց կը սնանկացնեն կ'երթան:

- Այի աղա, սպասողը ինծի Անտոնն է անոնցմէ չէ:

- Եթէ անոնցմէ չէ, անոնցմէ մէկը կը հանդիպի, զգուշ եղիր:

- Մնաս բարով հիմա,- ըսի, գացի հիւրանոց:

Շար. յաջորդ թիւով

ՌԱԿ-ի Համադրուած Մամուլ

Ի՞նչ Սխալներ Գործեցինք Որ Հոս Հասանք

ՉԱԷՆ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Շար. Նախորդ թիւէն

Մեր պարագային՝ պէտք է հարկւրաւոր անգամներ խորհինք՝ խորհրդածենք, եւ մենք մեզի արտօնելի չէ՝ կիրքերէ՝ իշխանատենչութիւններէ՝ վիրաւորանքներէ՝ քննադատութիւններէ մղուելով՝ նոյն սխալները գործենք, այլ պէտք է շատ հանդարտ՝ միատեղ եւ միասին, թէ ինչպէս կրնանք գոյութիւն ունեցող սխալները սրբագրել:

Մենք մեր անցեալի սխալներէն՝ Արցախի ստեղծած թնճուկէն՝ խառնակութենէն եւ թուրքիզմի սպառնալիքներու այս ողբերգութիւններէն, պէտք է դուրս գանք՝ անելի զօրաւոր՝ անելի խելացի՝ անելի հասուն՝ անելի փորձառու: Մեր ուսերուն չկրենք ողբի՝ լացի ու կոծի եւ յոռետեսութեան բեռը, այլ դառնանք անելի զօրաւոր՝ անելի լաւատես՝ անելի հզօր, անակնկալի բերենք համայն աշխարհը եւ մասնաւոր մեր շրջապատի վայրենի տգէտ թշնամիները:

Պէտք է հաւատանք որ թուրքը չի փոխուիր՝ այլ մենք պէտք է որ փոխուինք: Սփիւռքը ինչո՞ւ համար հարկւր տարիներէ ի վեր «ԶԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱԿ» պատասխանը շատ պարզ եւ յստակ է: Որովհետեւ գործուեցան սխալներ՝ որ սփիւռքը պառակտեցին, եւ այդ պատճառաւ միասնականութիւն չստեղծուեցաւ, եւ այսօր մենք կեցած ենք հարկւր տարուայ սխալներուն առջեւ:

Մեզի այսօր տրուած է պատմական առիթ մը՝ որպէսզի այդ սխալներ սրբագրենք: Ըսինք այդ «ԱՌԻԹԸ» որ ճակատագրականօրէն եղելութիւնները ստեղծեցին, որպէսզի սրբագրենք մեր անցեալի եւ ներկայի սխալները, եւ որպէս հայ ժողովուրդ շարունակենք գոյատեւել՝ մեր այս փոքր հողին վրայ՝ որպէս հզօր պետութիւն, ապա թէ ոչ պիտի անցնինք պատմութեան էջերը:

Արցախի պատերազմի կորուստը՝ մեզի դաս թող ըլլայ, օտարներէն չկայ յոյս՝ չկայ օգնութիւն, եթէ մենք մեզի չօգնենք: Արցախի պատերազմին տեսանք, ամբողջ արեւմուտքը լռեց: Ամերիկացիները գնահատանքներէ եւ խօսքերէ անդին չանցան, Ռուսիան իր կայսրութեան շահերը եւ սահմանները պաշտպանեց, թուրքերը եւ ատրպէյճանցիները սպառնացին եւ կը սպառնան մինչեւ այսօր խօսքերով եւ զինավարժութիւններով՝ որ Երեւանը՝ Սեւանը՝ Չանգեզուրը՝ Հայաստանը եւ Արցախը իրենց կը պատկանի, գիտնալով հանդերձ որ իրենց բռնագրաւուած՝ յափշտակուած՝ զաւթած հողերը, որոնց վրայ հայերը հազարամեակներով պատմութիւն՝ քաղաքակրթութիւն՝ յուշարձաններ՝ եկեղեցիներ՝ վանքեր՝ գիւղեր եւ քաղաքներ կերտած եւ կառուցած են՝ հակառակ իրենց ոճիրներուն եւ քանդումներուն կ'սպառնան: Այս բոլորը պատահած է արեւմուտքի աչքերուն տակ եւ յաճախ ալ իրենց հսկողութեամբ բայց արեւմուտքը տակաւին չէ կրցած հասկնալ թուրքին ի՞նչ ըլլալը, որ թուրքը հինգ հարիւր տարիներէ ի վեր չէ փոխուած՝ եւ պիտի չփոխուի: Իսկ եթէ պատահի՝ սեւ ծովուն եւ միջերկրականի մէջ Թուրքիան քարիւղ կամ կազ գտնէ, այն ատեն ոչ մէկ երկիր կրնայ Երտողանին քմահաճոյքներուն արգելք հանդիսանալ: Իսկ Հրեաստանը՝ որ գերագոյն մասնակցութիւնը բերաւ Արցախի պատերազմին, պիտի շարունակէ բերել՝ զինելով Ատրպէյճանը, որովհետեւ ծայրը Պարսկաստանն է, եւ այդ պատճառաւ պիտի փորձէ Իսրայէլ իր ընդհանուր տնտեսական՝ գիտական՝ ռազմավարական՝ լրտեսական՝ զինուորական միջոցներով ինքզինքը պաշտպանել եւ հաստատել Ատրպէյճանի մէջ, եւ ի հարկին նոյնիսկ պատերազմի՝ որպէսզի իր ապահովութիւնը պաշտպանէ եւ իր հողային տարածքը ընդլայնէ Սուրիոյ հաշւոյն՝ նոր հողեր գրաւելով:

Ինչպէս կը նշմարենք այս օրերուս, անհրաժեշտութիւն մըն է՝ եւ «ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» պարտաւորութիւն՝ յանձնառութիւն մըն է, Հայաստանի՝ Արցախի եւ Սփիւռքի մէջ «ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ» ոգին՝ պէտք է թագաւորէ, ասիկա մեզի համար ինչպէս ըսինք վերջին առիթն է, խաղաղութեամբ՝ խորհրդածելով՝ հանդարտութեամբ սխալները սրբագրելով: Պէտք է դադրին բեմերէն՝ հրապարակներէն՝ հեռատեսիլներէն՝ դիմատետրերէն՝ կայքերէն եւ մամուլէն՝ շահատենչական խօսքերը՝ վիրաւորական արտայայտութիւնները՝ հայիոյանքները՝ ստորագնահատումները, եւ պէտք է գիրար հասկնանք, պէտք է մէկ կողմ ձգել աթոռամոլութիւնները՝ կուսակցամոլութիւնները՝ օտարամոլութիւնները՝ իշխանատենչութիւնները, պէտք է առիթ տանք ժողովրդավարական կարգերու գործադրութեան, եթէ կ'ուզենք մեր ցեղային գոյութիւնը պահել՝ այս փոքրիկ Հայաստանը պահել՝ Արցախը պահել՝ Սփիւռքը պահել, ուրիշ լուծում չունինք՝ ուրիշ ելք չունինք, պէտք է ընդհանուր «ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» ստեղծենք եւ ծրագրուած յառաջանանք:

Նախ մենք՝ պէտք է սկսինք «Սփիւռք»էն, պէտք է գիտնանք եւ պէտք է յարգենք՝ ամէն հայ անհատը սփիւռքի տարածքին՝ որ կողմը որ ապրի՝ եւ ուր որ գտնուի՝ ինչ մասնագիտութիւն ունենայ կամ ոչ, կաղը՝ կոյրը՝ խուլը

յարգելի անձ մըն է մեզի համար, որովհետեւ այս բոլորը մեր հայ ազգը՝ մեր ժողովուրդը կը կազմեն որեւէ մէկը պէտք չէ ստորագնահատել ոեւէ անձ, եւ պէտք չէ մոռնանք որ «մէկ ձեռքը՝ ծափ չի զարներ» այս սկզբունքէն մեկնելով, սփիւռքը պէտք է մէկ «ՄԻԱՒՈՐ» մէկ «ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ» դառնայ, որպէսզի այս «Միասնականութենէն» յառաջ գայ «ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆ» մը՝ ինչպէս կ'ուզէք կոչեցէք եւ այդ միասնական մարմինն պէտք է ստեղծուի «Վտարանդի Ազգային Խորհուրդ» «Վտարանդի Խորհրդարան» ինչ անուն որ պիտի ընտրէ յառաջացած մարմինը, եւ պէտք է փորձեն որ այս մարմինը միջազգային ճանաչում ունենայ, որպէսզի կարենանք մենք որպէս սփիւռք՝ որպէս տարագիր՝ անհայրենիք ժողովուրդ՝ մեր կորսուած իրաւունքները պահանջենք եւ պաշտպանենք՝ որպէս ցեղասպանութեան ենթարկուած ժողովուրդ:

Այս բոլորը պէտք եղած ըլլար՝ իրագործուած ըլլար՝ «ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ» ետք, բայց դժբախտաբար չիրագործուեցաւ՝ վերէն յիշուած բոլոր սխալներուն պատճառաւ, եւ տակաւին կուրօրէն եւ խուլօրէն կը շարունակուի այս «ԱՆ-ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ» վիճակը:

Մենք կը զարմանանք՝ առնուազն վերջին վաթսուն տարիներուն՝ տասնեակ փորձեր եղած են՝ համագումարներ սարքուած են Հայաստան եւ այլուր, եւ ոեւէ մէկը չէ գտնուած՝ այս բոլոր համագումարներուն մէջ՝ մէկ շատ կարեւոր հարց օրակարգի նիւթ ընէ «ԹԵ ԻՆՉՈՒՐ ԶԱՐԻԻՐ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ՝ ՍՓԻՒՐԸ ԱՅՍՊԵՍ ՊԱՌԱԿՏՈՒԱԾ ՄԱՑԱԾ Է», անմիասնական՝ անմիաբան եւ անօգնական, առանց մէկ միացեալ գլուխի մնացած է, եւ հիմնական պատճառին վրայ վարագոյր քաշած են եւ վարագոյրին ետեւէն խօսած են եւ բոլոր համաժողովներուն ջուր ծեծած են՝ եւ բոլորը միասնաբար ողջունած են ծափերով՝ աննպատակ համագումարները:

Մենք հայերս՝ սիրելի եւ յարգելի ընթերցողներ, մենք կապրինք՝ ահաւոր ընկերային քաղաքացիական դաստիարակութենէ հեռու աշխարհի մը մէջ, ուր տգիտութիւնը՝ կիրքը եւ կեղծաւորութիւնը կը տիրէ եւ կը շարունակենք ապրիլ ինքնախաբէութեան եւ քստմնելի պատրանքի եւ ունայնութեան աշխարհին մէջ՝ ծափերով ու ստապատի բացականչութիւններու տարափին տակ:

Չարմանալին այն է նաեւ, որ ամենուրեք միասնականութեան կոչեր եղած են, եւ որեւէ մէկը քաջութիւնը եւ համարձակութիւնը չէ ունեցած՝ հրապարակաւ յայտնելու, թէ ինչո՞ւ այսքան տարիներով խօսուած է սփիւռքի «ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ» մասին, մէկ ազգ՝ մէկ լեզու՝ մէկ մշակոյթ՝ եւ մէկ ժողովուրդ կոչելով, եւ սակայն որեւէ մէկը այդ խիզախութիւնը՝ այդ յանդգնութիւնը չէ ունեցած՝ բացատրելու բուն պատճառները՝ բուն սխալները, որոնք եղած են անմիջական դրդապատճառները, որպէսզի սփիւռքը մնայ միայն հայ անհատ անձնաւորութիւններու յաջողութիւններու ասպարէզ, բացակայելով ամբողջական սփիւռքը՝ բացակայելով «Միացեալ Սփիւռք»-ը, որոնց համար հայ ժողովուրդը կը վճարէ մինչեւ այսօր գործուած սխալներուն վնասները:

Իսկ եթէ այս վիճակով շարունակուի սխալ գործելով, կը վախճամ բոլորովին եւ ամբողջական վտարանդի դառնանք նոյնիսկ Հայաստանի եւ Արցախի մէջ:

Որովհետեւ «թուրքիզմ»-ին եւ արեւմուտքի համար, Նախափորձը մեր աչքերուն առջեւը կենդանի օրինակ եւ պատկեր մըն է Սուրիոյ պարագան:

2011ի Մարտ 18ի թուականէն մինչեւ այսօր կը ջանան արեւմուտքը՝ Հրեաստան՝ եւ Թուրքիան, Սուրիան աշխարհի քարտէսէն վերցնել՝ ջնջել: Սկիզբը արաբական Եմիրաթներէն՝ մասնաւորապէս Սեուտական Արաբիան եւ Զաթարը՝ մասնակցեցան՝ Միջին Արեւելքի նոր քարտէսի ծրագրի իրագործման գործողութիւններուն, եւ իրենց հզօր նիւթական աջակցութիւնը բերին՝ ծրագրի իրականացման՝ եւ մասնաւորապէս Սեուտական Արաբիան՝ որ անելի քան 680 միլիար տոլար ծախսած է՝ իր պահեստի գումարի վարկէն, եւ Ս. Արաբիան իր օժանդակութիւնը դադրեցուց 2017ին, բայց Զաթարը կը շարունակէ օգնել Թուրքիոյ կրօնական՝ ահաբեկչական՝ եւ ռազմավարական պատճառներով:

Եթէ Պաշտար Էլ Էսսադի համաձայնութեամբ՝ Ռուսիան իր զինուորական ներկայութիւնը չիրագործէր 2015 թուականին՝ այսօր Սուրիան գոյութիւն պիտի չունենար: Կրնանք երեւակայել 23 միլիոն ժողովուրդ ունեցող երկիր մը, յանկարծ կը ջնջուի աշխարհի քարտէսէն: Բաղդադէնք Հայաստանը, Սուրիոյ հետ: Հոս պէտք է յիշատակենք նաեւ, որ Ռուսիան Սուրիոյ մէջ հաստատուելէ ետք, իր քաղաքական շահերը կը պաշտպանէ Թուրքիոյ եւ Իսրայէլի հետ մէկ կողմէ, եւ միւս կողմէ Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի հետ:

Սուրիան այս քաղաքական խաղերը շատ լաւ հասկցած է՝ բայց ուրիշ ելք չունի՝ ուրիշ լուծում չունի եւ կը փորձէ՝ իր բանակով նոր սուրիական տարածքներ վերագրաւել, ռուսերու կողմէ տրուած կանաչ լոյսերով, եւ ինքզինք պարտադրել Պարսկաստանի եւ Հրճպոլլահի օժանդակութեամբ: Ասիկա մեր աչքերուն առջեւ կը պատահի այս ժամուս, եւ մենք մեր աչքերուն առջեւ գիտակցաբար վարագոյր կը քաշենք:

Արթնցիր՝ ով հայ ժողովուրդ արթնցիր:

Շար. յաջորդ թիւով

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Յարգարժան խմբագրություն
«Չարթոն» օրաթերթի,
Ձեր թերթի 3 Փետրուար 2022 համարի էջ 4-ի
մէջ կարդացինք Գեորգ Նաթալիի (Եագրճեան)
պատրաստած, հայութեան հետ կապուած
նոր հրատարակուած գիրքերու ցանկը:
Պատրաստողը գնահատանքի արժանի գործ
մըն է որ կը կատարէ, երբ հերթականօրէն նոր
լոյս տեսած գիրքերու ցանկ մը կը հրամցնէ
ընթացաւէր հասարակութեան եւ կարգ մը
առջանց հրատարակուող թերթեր զայն կը
հրատարակեն, ներառեալ «Չարթոն»
օրաթերթը:

Գեորգ Նաթալի որքան ալ պրպտէ, բնականաբար
չի կրնար ամբողջացնել այս ցանկը եւ դուրս
կրնան մնալ շատ մը լոյս տեսած գիրքեր,
որոնց կարգին «Սփիւռք» պարբերաթերթի
հրատարակած վարի երեք գիրքերը, թէեւ
առաջին երկուքը իրեն հասած են.

1) Վարդանեան Կարօ, «Պայթումներ
Թուրքիայում եւ ... Ոչ Միայն» ("Explosion in
Turkey, and... Not Only"), հրատարակուելիս՝
«Սփիւռք» պարբերաթերթի - Լիբանան, տպ.
«Տիգրան Մեծ», 340 էջ (ներառեալ 60 էջ նկար),
չափ՝ 14.5x20 սմ., Երեւան, 2021 (կը ներկայացնէ
Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի
Բանակի չբացայայտուած անդամներէն մէկուն
տրամադրած տեղեկութիւններուն վրայ հենելով
իրապատում վէպ մը, անգլերէն):

2) Աբոյեան Սերոբ, «Այ, Տո Լաճ Տնաւեր»,
հրատարակուելիս՝ «Սփիւռք» Պարբերաթերթի
- Լիբանան, տպ. «Տիգրան Մեծ», 320 էջ

(ներառեալ 21 էջ նկար), չափ՝ 14x23 սմ.,
Երեւան, 2021 (գրողներ Սիմոն Սիմոնեանի
եւ Գեորգ Աճեմեանի խմբագրութեամբ
հրատարակուած «Սփիւռք» շաբաթաթերթի
(Լիբանան) մէջ լոյս տեսած հրապարակագիր
եւ հասարակական գործիչ Սերոբ Աբոյեանի
(1941-2020) 36 յօդուածները):

4) Օգնայեան Սագօ (պատրաստեց),
«Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի
Բանակ (ԱՍԱԼԱ) - Վաւերագրութիւն Չինեալ
եւ Հրատարակչական Գործունէութեան»
("The Armenian Secret Army for the Liberation
of Armenia (ASALA) - Documentation on
Military Operations and Publications"),
հրատարակուելիս՝ «Սփիւռք» Պարբերաթերթի
- Լիբանան, տպ. «Տիգրան Մեծ», 240 էջ,
չափ՝ 23.5x29 սմ., Երեւան, 2022 (այս պայման
կը պարունակէ 400-է աւելի պատկերներ եւ հոն
լայնածաւալ մանրամասնութիւններ կը տրուին
այդ կազմակերպութեան մասին, ներառեալ՝
բոլոր ծրագիրները, որոնք հրատարակուած
են ԱՍԱԼԱ-ի պաշտօնաթերթ՝ «Հայաստան»-ի
մէջ, նաեւ բոլոր այն գործողութիւններու ցանկը,
որոնց պատասխանատուութիւնը ստանձնած
է ԱՍԱԼԱ-ն, բոլոր հրատարակութիւնները
(գրքոյկներ, որմագրներ, եւն.), եւ նահա-
տակներու եւ մահացած անդամներու մասին
տեղեկութիւններ, անգլերէն):

Կը խնդրենք որ այս նամակը լոյս ընծայէք Ձեր
թերթին մէջ իբր յստակացում եւ տեղեկութիւն:
Շնորհակալութեամբ՝

«Սփիւռք» պարբերաթերթ - Լիբանան

Նոր Սկիզբ

Սկիզբը էջ 03

Վեհափառ հայրապետը իր ծրագրի ռազմա-
վարութեան մէջ անհրաժեշտ կը նկատէ սփիւռքին
համար մշակել «հայակեդրոն» մտածողու-
թիւն, որ «հայաստանապատակ» ըլլայ եւ ոչ՝
«հայաստանակեդրոն»: Պիտի յանգնինք ըսելու,
որ այս ռազմավարութիւնը նոյնքան իրական
պէտք է դառնայ Հայաստանի եւ Արցախի համար:
Հայրենի պետականութիւնը պէտք է տեսնէ, որ
իր գոյատեւումին մէջ անհրաժեշտ է Հայաստան-
Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութիւնը: Հայրենի
պետականութիւնը պիտի գիտակցի, որ իր
գոյատեւումին եւ տնտեսական բարգաւաճումին
մէջ այս մարդուծ-ներուծին համադրումին եւ
հաղորդակցութեան մէջ է: Եթէ Հայաստան եւ
Արցախ սփիւռքահայուն ազգային հպարտութեան
ու հայապահպանումի ամրապնդման յենարանը, եւ
այդպէս է, բայց նոյնքան նաեւ Հայաստանը պէտք
է տեսնէ, որ իր պետականութեան համար զօրաւոր
խարխիւս է նաեւ սփիւռքը. «Սփիւռքը բաժնեկից է
Հայաստանի հզօրացման, նոյնիսկ կառավարման
որոշ իմաստով» (Արամ Ա. Վեհափառ հայրապետ):
Սփիւռքը ունի հսկայ ներուժ, որմէ Հայաստան-
Արցախ մեծապէս կրնան օգտուիլ:

Հայաստանի եւ Արցախի ներկայ օրերու
ապրած ճգնաժամերը կը ստիպեն, որ հայրենի
պետականութիւնը տեսնէ, թէ պէտք է մշակէ
հայակեդրոն ռազմավարութիւն մը՝ կարենալ
թիավարելու համար այս ժամանակահատուածին
մէջ: Սփիւռքը ունի այս կարողականութիւնը
եւ կրնայ զայն ներմուծել հայրենիքին պետա-

կանաչիւնութեան հսկայական աշխատանքին մէջ:
Եւ վեհափառ հայրապետ կը դնէ աշխատանքային
ծրագիրը: Ան կ'ընդգծէ «Մթնոլորտի պատրաստու-
թիւնը» որպէս հիմք, ուր իւրաքանչիւր գաղութ
կամ կառույց ինք իր մէջ պարտի նախաձեռնելու իր
վերակազմակերպումը, եւ անպայմանօրէն կարգը
կու գայ գործադրումի:

Այս բոլորը, սակայն, կարելի չէ յաջողցնել, եթէ
չունինք. «հաւաքական հաւատքը, նուիրումը
եւ աշխատանքը» (Արամ Ա.): Հոն, ուր հայը՝
Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք, իր համայնքներով,
կուսակցութիւններով եւ միութիւններով հաւատայ
եւ տեսնէ, որ հայուն ուժը իր հաւաքական կամքին
եւ անոր դրսեւորումին մէջ է: Եռամիասնութիւնը
լաւապէս կրնայ յաջողիլ, եթէ անոր հասարակ
յայտարարը մէկտեղենք հաւաքական այս ուժի եւ
անոր հասկացողութեան վրայ: Հաւաքական այս
ուժն է, որ հայուն մէջ պիտի ստեղծէ հաւատք՝ իր
կենքը ապրելու, նուիրում ազգային ինքնութեան
եւ մշակոյթին, եւ աշխատանք՝ հայրենիքը եւ
սփիւռքը վերաշինելու:

«Սփիւռքի տարի»:

Վեհափառ հայրապետը մեզ կը հրաւիրէ վերա-
կազմակերպելու եւ վերաշինչաւորելու մեր ազգա-
յին ու հաւաքական կենքերը: Այս իմաստով
վեհափառ հայրապետը ազդանշանը կու տայ
նոր ու նորոգուած սկիզբի մը: Նոր սկիզբ մը
վերակերտելու հայակեդրոն Հայաստան, Արցախ
եւ Սփիւռք:

Այս նոր ու նորոգուած սկիզբի երթին բոլորս
պարտինք հաւատալ: Հաւատալ հաւաքական
հաւատքին, նուիրումին եւ աշխատանքին: Այս
հաւաքական հաւատքը, նուիրումը եւ աշխատանքը
հայուն կենքը պիտի նպաստէ պատմութեան
շարունակականութեան ամուր երթին:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Այս գարնան հետ, այս ծաղկունքի,
Այս թռչնակի, այս առուակի,
Հետն այս երգի ու զարթոնքի
Բացուեց լեզուս իմ մանկիկի:
ՈՒ թոթովեց բառ մի անգին
Հայկեան լեզուից մեր սրբազան,
Ասես մասունք հաղորդութեան
Դիպաւ մանկանս շրթունքին...
- Լսի՛ր, որդիս, պատգամ որպէս
Սիրող քո մօր խօսքը սրտանց,
Այսօրուանից յանձնում եմ քեզ
Հայոց լեզուն հազարազանծ:

ՄԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

12 2022
ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Կրկ Երկ Երեք Զրեք Հնգ Ուրբ Շբթ						
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
(1928 – 1972)
«Բնանկար»

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հանդիսապետութեամբ
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋԻ ՆԱԽԱՏՕՆԱԿ

Տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 13 Փետրուարի երեկոյեան ժամը 4:00-ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ:
Ապա, Վեհափառ Հայրապետին գլխաւորութեամբ, Մայրավանքի բակին մէջ աւանդական խարոյկը պիտի վառուի:

Դիւան Կաթողիկոսարանի

ՌԻԶԸՐՏ ԵՒ ԹԻՆԱ ԳԱՐՕԼԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Ռիչըրտ եւ Թինա Գարօլան հրատարակչական հիմնադրամի դատակազմը կը յայտնէ, թէ բացուած է 2022-ի համար նոր գործեր ներկայացնելու շրջանը:

Հիմնադրամը կ'ընդունի սփիւռքահայ երիտասարդ գրողներու գրական թէ ուսումնասիրական որեւէ նոր, անտիպ կամ գիրքի ձեւին տակ ցարդ չհրատարակուած գործեր, դատակազմին կողմէ գնահատուելու եւ ըստ այնմ հրատարակուելու համար:

Գրական, պատմական, բանասիրական, եկեղեցագիտական ու հայ մշակոյթի այլ կալուածները շօշափող հայերէն թէ օտար լեզուներով գրուած գործերը պէտք է դատակազմին ներկայացուած ըլլան ամէնէն ուշը մինչեւ 30 Յունիս 2022:

Առաքուած գործերը պէտք է ըլլան ա) մեքենագրուած, բ) երեք օրինակով, գ) խտասալիկի վրայ արձանագրուած: Անոնք պէտք է ներկայացուին A4 թուղթի չափով եւ բաղկանան նուազագոյնը 9 պրակէ (144 էջ):

Դատակազմին կողմէ գնահատուած գործերը կ'արժանանան հրատարակութեան:

Ռիչըրտ եւ Թինա Գարօլան հրատարակչական հիմնադրամի նախագահն է՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ: Դատակազմի անդամներն են՝ Դոկտ. Չաւեն Մարդէան (ատենապետ), Դոկտ. Արմէն Իւրնէշեան, Տեառք Համբիկ Պիլալեան, Յարութիւն Իսկահատեան, Յակոբ Լատոյեան եւ Տիկին Իրմա Տետեան:

Դիւան՝ Ռ. եւ Թ. Գարօլան
Հիմնադրամի Դատակազմի

Դատակազմի հասցեն.-

Armenian Catholicosate of Cilicia

P.O.Box 70317

Antelias – Lebanon

E-mail: chancellor@armenianorthodoxchurch.org

Խնդրանք: Կը խնդրուի սփիւռքահայ թերթերէն արտատպել:

Լիբանանեան Լուրեր

Լիբանանի Մէջ Գնաճը 860 Առ Հարիւր Բարձրացած Է 2019-Էն Սկսեալ

Սկիզբը Էջ 01

Իր հերթին Լիբանանի մէջ, երբ տարիներ շարունակ լիբանանեան թղթոսկիին արժոյթը կայուն մնացած էր տողարին դիմաց, սակայն 2019-էն սկսեալ այն սկսաւ արժեզրկուիլ քաղաքական յաջորդական տագնապներու ֆոնին, առաւել նաեւ մեծ քանակութեամբ թղթադրամ տպագրելու, կառավարութեան կուտակուած պարտքերու եւ այլ գործօններու պատճառաւ:

Երկու տարուան ընթացքին լիբանանեան Լիբան կորսնցուց իր արժեքին մօտաւոր 95 առ հարիւրը: Դրամատուները արգելափակեցին յաճախորդներուն դրամական հաշիւ-աւանդները:

Կեդրոնական դրամատուները միջամտեց մեղմացնելու տագնապը: Սակայն տնտեսութեան անկումի հիմնական պատճառներէն մէկը այն է, որ երկրին մէջ կը բացակայէր տնտեսական ծրագրուած նախագիծ մը երկիրը փրկելու, ինչ որ վիճակը անկայուն կը պահէ:

Աղբիւրը նաեւ կը նշէ, թէ Լիբանանի մէջ ամսականներու գնողական իսկական արժեքը 500 տողարէն նուազած է 30 տողարի: Այսինքն գնաճը 860 առ հարիւր բարձրացած է 2019-էն սկսեալ երբ 23 առ հարիւրի սահմաններն էր:

Կ'ըսուի թէ դրամական լուծումները այնքան ալ օգուտ չեն տար երբ փլուզումի պատճառը տնտեսական իրավիճակն է: Օրինակ Թուրքիոյ մէջ 3 տարուայ ընթացքին թրքական լիբան բաւական նահանջեց, սակայն կեդրոնական դրամատան քաղաքականութիւնը կրցաւ վերահսկել ու կայունացնել զայն: Մինչդէռ նոյն քաղաքականութիւնը արդիւնաւէտ չէ Լիբանանի եւ Սուրիոյ պէս երկիրներու մէջ, որոնք կ'ապրին յետպատերազմեան վիճակ, ուր անհրաժեշտ է տնտեսութեան աշխոյժ վերականգնում, արտաճումը վերադարձնել նախապատերազմեան օրերուն, ներմուծումը կրճատել մանաւանդ վառելիքի եւ գիւղատնտեսութեան ոլորտներու մէջ:

Ի դէպ Լիբանան տակաւին նոյն տնտեսութիւնը կը վարէ 1992-էն ի վեր, արտաքսել արդիւնաբերութիւնն ու գիւղատնտեսութիւնը եւ վստահիլ զբօսաշրջիկութեան ոլորտին կամ գաղթականներու դրամային փոխանցումներուն, կամ բարձր տոկոսներով վարկերու ու պարտքերուն: Լիբանանեան թղթոսկիի անկումը պայմանաւորուած է տնտեսութեան կառուցուածքային բնոյթով, որ հաստատուած էր պատերազմէն ետք, ինչ որ կը թելադրէ, թէ լուծումը պէտք է ըլլայ նմանապէս կառուցուածքային:

Հայկական Լուրեր

Ըստ Վահէ Յակոբեանի Հայաստանը Կ'ընթանայ Դեպի Բռնապետութիւն

Սկիզբը Էջ 01

Նոյն խմբակցութեան մէկ այլ պատգամաւոր՝ Լիլիթ Գալստեան, յայտնեց, որ Հայաստանը կ'ապրի խորացող բռնաճնշումներու, մենիշխանութեան, արմատաւորուած մենատիրութեան պայմաններու մէջ: Անոր խօսքով՝ նման պայմաններու մէջ անելորդ է խօսիլ մարդու իրաւունքներու եւ իշխանութեան ճիւղերու տարանջատման գործընթացին մասին: «Այս ամէնը տեսնում ենք նաեւ Ազգային ժողովում: Օրինագծերի մեծ մասը, որոնք յայտնուում են ԱԺ-ում, նպատակ ունեն ստեղծել մէկ կէտից կառավարուող եւ քաղաքական քիմքին հաճոյ միջավայր», նշեց Գալստեան:

Պաշտօնեայ Կ'ուզուի

AZAD Travel ճամբորդական
հաստատութիւնը կարիքը ունի
Ticketing & Reservation officer
փորձառու պաշտօնեայի մը:
Դիմել՝ հեռ. 71-166011, 01-242411

թիւերուն և «Սի. Վի.»-ն ղրկել info@azadtravel.com
Հասցէ՝ Պուրճ Համիւտ, «Սանթըր BH 1920», Ա. յարկ: